

Afasia ja akustinen havainto

Vuosi oli vaihtunut. Lääkärikeskuksen odotustila oli täynnä potilaita, joista moni poti hengitystieinfektiota. Odotustilaa ohittaessaan lääkäri teki ”yskäkonserttiin” liittyvän poikkeuksellisen havainnon.

Aamupäivän työrupeama eteni ripeässä tahdissa, mutta ennen lounastaukoa tuli pohdimista vaativa tilanne. 58-vuotias mies oli äkillisesti menettänyt puhekykynsä. Se oli tapahtunut kotona rauhallisissa olosuhteissa kahdeksan päivää aiemmin. Miehen toimintakyky oli afasiaa lukuun ottamatta pysynyt kunnossa. Päivittäiset rutiinit olivat onnistuneet ja intohimoinen lukemisharrastuskin jatkunut ennallaan. Mies oli ammatiltaan toimittaja, työpaikka oli maakuntalehden toimituksessa. Hänen aikaisempi terveytensä oli ollut hyvä. Noin vuotta aikaisemmin oli aloitettu lääkitys silmänpainetautiin.

Huolellinen kliininen tutkimus, silmänpohjien tutkimus mukaan lukien, ei paljastanut

mitään, mikä olisi selittänyt rankkaa oiretta. Mies havainnoi ympäristöään terävästi ja halusi innokkaasti osallistua keskusteluun. Hänen puheilmaisuensa kuitenkin rajoittui mongertaviin ääntelyihin.

Lääkäri saneli lähetteen erikoissairaanhoidon. Lähetettä allekirjoittaessaan hän muisti, että miehen saattajana ollut vaimo oli maininnut jotain yskästä. Kun potilas ja saattaja olivat jääneet odottamaan saadakseen lähetteen, oli esitietojen tarkistaminen vielä mahdollista. Tämä tarkistus yhdessä lääkärin aamulla tekemän kuulohavainnon kanssa avasi tapahtumaketjun, joka varmistui samana päivänä keskussairaalassa kuvantamistutkimuksessa.

Mikä tavallinen asia lääkäriltä oli jäänyt kysymättä alkukeskustelussa? Mikä oli vienyt puhekyvyn? Vastaus sivulla 291.

Afasia ja akustinen havainto

Lääkäri oli unohtanut kysyä tupakoinnista. Potilaan vaimo kertoi, että mies oli polttanut ketjussa usean vuoden ajan ja hänellä oli ollut tupakkayskää. Lääkärin aamuinen kuulohavainto oli ollut kumeasointinen, kuin tynnyristä tuleva lyhyt yskä-ääni. Lääkäri ei ollut nähnyt yskijää, mutta hänelle oli tullut aavis-

tus keuhkosityöpää sairastavasta potilaasta, ja hän oli jäänyt miettimään, kenen kollegoista vastaanotolle yskijä oli tulossa.

Valitettavasti afasian aiheuttaja oli potilaan aivoihin etäpesäkkeitä kylvänyt keuhkosityöpä paljastui hoitomahdollisuuksia ajatellen liian myöhäisessä vaiheessa. ■

TAUNO HEINÄMÄKI, LL, erikoislääkäri
Eräjärvi